IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Senioralnej**
(nr 59)
z dnia 24 maja 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Senioralnej (nr 59)

24 maja 2023 r.

Komisja Polityki Senioralnej, obradująca pod przewodnictwem poseł **Joanny Borowiak (PiS)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

– informację ministra rodziny i polityki społecznej na temat realizacji programu „Aktywni+” oraz programu „Opieka 75+”;

– informację ministra rodziny i polityki społecznej na temat realizacji programów dla asystentów osób niepełnosprawnych oraz proponowanych zmian dotyczących tej formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Szwed** oraz **Paweł Wdówik** sekretarze stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami, **Mateusz Czarnowski** pełnomocnik wojewody kujawsko-pomorskiego ds. polityki senioralnej, **Zbigniew Tomczak** prezes zarządu Polskiego Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera, przewodniczący Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, **Michał Szewczyk** dyrektor ds. komunikacji i **Jacek Szostakiewicz** pełnomocnik zarządu ds. opieki koordynowanej Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym”, **Kordian Kulaszewicz** prezes Fundacji Adaptacja, **Jerzy Płókarz** prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej oraz **Rafał Sapuła** i **Katarzyna Wieczorowska-Tobis** stali dorady Komisji Polityki Senioralnej.

W posiedzeniu udział wzięła pracownica Kancelarii Sejmu: **Elżbieta Przybylska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dzień dobry, witam państwa serdecznie.

Otwieram posiedzenie Komisji Polityki Senioralnej.

Witam serdecznie państwa posłów pracujących w Komisji. Witam pana Stanisława Szweda, sekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej – dzień dobry, panie ministrze. Za chwilę dołączy pan Paweł Wdówik, sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób z niepełnosprawnościami. Serdecznie witam panią Joannę Jeleniewską, dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, pana Michała Olenowicza, asystenta pana Pawła Wdówika – zaraz pan wejdzie z panem ministrem – pana Andrzeja Łosiewicza, dyrektora Biura Funduszu Solidarnościowego w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej. Witam serdecznie również stałych doradców Komisji, panią profesor Katarzynę Wieczorowską-Tobis i pana doktora Rafała Sapułę – dziękuję państwu za obecność. Serdecznie witam pana Mateusza Czarnowskiego, pełnomocnika wojewody kujawsko-pomorskiego ds. polityki senioralnej, pana Zbigniewa Tomczaka, prezesa zarządu Polskiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera, ale także przewodniczącego Obywatelskiego Parlamentu Seniorów – miło mi pana widzieć. Witam serdecznie pana Michała Szewczyka, dyrektora ds. komunikacji Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym”, pana Jacka Szostakiewicza, pełnomocnika zarządu ds. opieki koordynowanej Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym”. Witam serdecznie pana Jerzego Płókarza, prezesa Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej. Witam również pana Kordiana Kulaszewicza, reprezentującego Fundację Adaptacja, ale także członka prezydium Rady ds. Polityki Senioralnej przy ministrze rodziny i polityki społecznej.

Szanowni państwo posłowie, otrzymaliście państwo zawiadomienie o posiedzeniu Komisji. Czy są pytania do porządku dziennego? Nikt nie zgłasza. Dziękuję uprzejmie.

Stwierdzam przyjęcie porządku dziennego oraz protokołu poprzedniego posiedzenia naszej Komisji.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego.

Poczekajcie państwo chwilkę, bo właśnie pan minister Wdówik wchodzi na posiedzenie. Dzień dobry, panie ministrze, serdecznie witamy. Prosimy o zajęcie miejsca.

W porządku dziennym mamy rozpatrzenie informacji ministra rodziny i polityki społecznej na temat realizacji programu „Aktywni+" oraz programu „Opieka 75+" i w punkcie drugim rozpatrzenie informacji ministra rodziny i polityki społecznej na temat realizacji programów dla asystentów osób niepełnosprawnych oraz proponowanych zmian dotyczących tej formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Uprzejmie proszę pana ministra Stanisława Szweda o zreformowanie informacji. Bardzo proszę.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Stanisław Szwed:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, przedstawię krótko materiał, który państwo otrzymaliście w dokumentach na posiedzenie Komisji, z jednym uzupełnieniem. Materiał był przygotowywany przed ostatecznym rozstrzygnięciem programu „Aktywni+". Przypomnę krótko, że program jest skierowany do organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz fundacji zajmujących się osobami starszymi, czyli powyżej 60. roku życia, i składa się z czterech priorytetów. Pierwszy priorytet to aktywność społeczna – zazwyczaj przyciąga najwięcej wniosków, drugi priorytet to partycypacja społeczna, trzeci to włączenie cyfrowe, a czwarty to przygotowanie do starości.

Jeśli chodzi o konkretne projekty z lat 2021 i 2022, to przedstawię je krótko. W 2021 r. dofinansowano 317 projektów, w których wzięło udział ponad 490 tys. osób starszych, a łączna kwota dofinansowania wyniosła prawie 39 mln zł. Program corocznie przewiduje środki w wysokości 40 mln zł, a reszta jest przeznaczona na pomoc techniczną. W 2022 r. zrealizowano 313 projektów, w których uczestniczyło prawie 132 tys. osób, a kwota dofinansowania wyniosła również prawie 39 mln zł. W tegorocznym naborze odnotowaliśmy rekordową liczbę zgłoszeń – 1907 ofert, z czego pozytywnie rozpatrzono 491 projektów. Skąd większa liczba? Podjęliśmy decyzję, że przyznamy środki w wysokości 50% zadeklarowanych kwot po ocenie eksperckiej. Dlatego liczba jest większa. Zależało nam, aby większa liczba organizacji skorzystała z programu. Obecnie trwa podpisywanie umów. Oczywiście organizacje muszą dostosować swoje projekty do obniżonej wartości dofinansowania. Jak już wspomniałem, w tegorocznym rozdaniu jest 491 projektów.

W pierwszym priorytecie przedstawiliśmy realizację projektów Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Razem" z Bielska-Białej. W ubiegłym roku otrzymali oni dofinansowanie w wysokości 238 tys. zł. W drugim priorytecie zaprezentowaliśmy Stowarzyszenie Integracja i Rozwój z województwa świętokrzyskiego. Przyznana kwota dofinansowania wynosiła ponad 120 tys. zł. W priorytecie trzecim przedstawiliśmy państwu fundację „Kromka Chleba", która realizuje swój projekt w gminie Tarnów i powiecie tarnowskim. Przyznana dotacja wynosiła 80 tys. zł. Jeśli chodzi o priorytet czwarty, omówiliśmy Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Wsi Dominikowice, 110 tys. zł dofinansowania. Projekt zrealizowała gmina Gorlice.

Jak państwo widzą, w ramach zarówno tych priorytetów, jak i przedstawionych wykonawców projektu istnieje wiele różnych stowarzyszeń – większych i mniejszych. Przede wszystkim jednak zależy nam na skutecznym realizowaniu programu wspierającego osoby starsze. Program ten cieszy się dużą popularnością, co potwierdza liczba zgłoszonych ofert. Niemniej jednak zawsze pozostaje lekki niedosyt, że dysponujemy niewystarczającymi środkami, aby móc przyznać wsparcie większej liczbie oferentów. W tym roku zastosowaliśmy nieco inną metodę i z naszych informacji wynika, że praktycznie 100% osób otrzymujących niższe dofinansowanie weźmie w nim udział. To by było na tyle, jeśli chodzi o program „Aktywni+". Oczywiście jeśli mają Państwo jakieś pytania, jesteśmy gotowi na odpowiedzi.

Jeśli chodzi o program „Opieka 75+", który jest skierowany do gmin, w których zamieszkuje do 60 tys. mieszkańców, zapewniamy wsparcie w zakresie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. Ten program również jest adresowany

do osób powyżej 75. roku życia. Program ten ewoluował, ponieważ na początku obejmował tylko gminy do 20 tys. mieszkańców, później do 40 tys., a obecnie do 60 tys. Rozszerzamy zasięg funkcjonowania tego projektu. Oczywiście istotne jest tutaj współdziałanie z samorządami, gdyż my dofinansowujemy 60% kosztów, a pozostałe koszty ponosi samorząd. Jak już wspomniałem, program ten rozwija się.

Jeśli chodzi o wykonanie, mogę podać krótkie informacje. W 2020 r. program objął 509 gmin, w 2021 r. – 570 gmin, a w 2022 r. – 592 gminy. Obecnie, w 2023 r., zapotrzebowanie wynosi 638 gmin. Szacujemy, że z tego programu skorzysta ponad 11 tys. osób. Podobne wyniki odnotowano w poprzednim roku. Oczywiście istnieją zmienne związane z dofinansowaniem. Początkowo budżet programu wynosił 4 mln 300 tys. złotych, natomiast w tym roku szacujemy, że sięgnie on kwoty 58 mln złotych. Ten program jest niezbędny i wspiera usługi opiekuńcze, a także coraz więcej gmin do niego przystępuje. Chociaż uczestnictwo w nim jest fakultatywne, cieszymy się, że gminy, zwłaszcza te mniejsze, mogą z niego skorzystać.

To tyle, pani przewodnicząca. Jeśli są jakieś pytania, chętnie na nie odpowiem. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze, za przedstawienie nam informacji.

Otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa posłów zechce zabrać głos w przedmiotowym temacie? W temacie informacji przedstawionej przez pana ministra. Czy ktoś z zaproszonych gości? Bardzo proszę, pan Jerzy Płókarz.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, mam pytanie do pana ministra. Ale najpierw chciałbym wyrazić swoje podziękowania za program „Aktywni+”. Decyzja, o której pan minister wspomniał, dotycząca rozdzielenia tych środków na większą liczbę organizacji, choć przy mniejszych kwotach, jest przez nas, społeczników, którzy rzeczywiście działają społecznie w terenie, uważana za bardzo dobrą. Pozwoliło to większej liczbie organizacji działać, a to wsparcie jest niezwykle cenne. Mam jednak pytanie – czy istnieje szansa na zwiększenie przydziału środków na program „Aktywni+” w kolejnych latach, abyśmy mogli bardziej znacząco wesprzeć społeczne organizacje? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie Jerzy.

Ja również pragnę podziękować, panie ministrze, za przygotowany materiał. Bardzo się cieszę z systematycznego wzrostu programu „Opieka 75+” od 2018 r. Zauważamy wyraźny wzrost liczby gmin, które biorą udział w tym programie, a także zwiększenie środków na jego realizację. Z 394 gmin w 2018 r. do 638 gmin w bieżącym roku – to wskazuje na skalę potrzeb, ale również pokazuje troskę resortu i rządu o skuteczną realizację programu „Opieka 75+”.

Również cieszy mnie rosnące zainteresowanie programem „Aktywni+”. Jest to niezwykle istotne, a liczba odbiorców w 2021 r. i 2022 r. wzrosła do 630 projektów i ponad 622 tys. seniorów, którzy skorzystali z tego programu. Cieszy mnie również przedstawiona decyzja. Cieszę się z głosu przedstawiciela organizacji pozarządowej, że to był dobry pomysł resortu, żeby odrobinę zmniejszyć to dofinansowanie na korzyść tego, żeby więcej organizacji mogło realizować programy dla seniorów. Zależy nam bardzo na tym, aby nasi seniorzy byli aktywni, ponieważ aktywizacja seniorów jest kwestią kluczową i podstawową. Program „Aktywni+” doskonale współgra z programem „Senior+”, ponieważ zarówno zajęcia aktywizujące, jak i proces aktywizacji seniorów w klubach i domach seniora są integralną częścią tych programów. Zauważamy także znaczny wzrost liczby takich placówek od 2015 r. Wówczas było ich 99, a obecnie, po zmianie formuły programu i zwiększeniu środków finansowych, mamy ich ponad 1200. Co za tym idzie, dostępnych jest również znacznie więcej miejsc. Często spotykam się z seniorami, szczególnie na obszarach wiejskich, w domach i klubach seniora finansowanych i tworzonych w ramach programu „Senior+” – i cieszą się oni z możliwości spotkań oraz interesujących zajęć. Te dwa programy doskonale współgrają ze sobą. Dziękuję panu, panie ministrze, za to.

Wobec tego, że nie było więcej pytań, a jedynie zgłoszenie, prośba, jest oczywiste, że pan minister się do tego odniesie. Takie oczekiwania są zawsze słuszne. Bardzo dziękujemy za to i prosimy o więcej. To zazwyczaj idzie w parze. Bardzo proszę, panie ministrze, jeśli zechce się pan odnieść do tego.

Sekretarz Stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Dziękuję bardzo.

Oczywiście zależy nam również na większych środkach przeznaczonych na program „Aktywni+", ze względu na duże zainteresowanie. W kolejnej edycji chcemy utrzymać tę formułę, aby większa liczba jednostek mogła skorzystać z programu. Istnieje prawdopodobieństwo, że ograniczymy górną granicę puli środków. Decyzję w tej sprawie już podjęliśmy, zdając sobie sprawę z istniejącego zainteresowania. Będziemy dążyć w tym samym kierunku i podejmiemy starania, aby w budżecie na rok 2024 znalazły się większe środki na program „Aktywni+". Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Stwierdzam, że Komisja Polityki Senioralnej rozpatrzyła informację ministra rodziny i polityki społecznej na temat realizacji programu „Aktywni+" oraz programu „Opieka 75+".

Uprzejmie proszę pana ministra Pawła Wdówika, pełnomocnika rządu ds. osób z niepełnosprawnościami, o przekazanie nam informacji na temat realizacji programów dla asystentów osób niepełnosprawnych oraz proponowanych zmian dotyczących tej formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Paweł Wdówik:

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca.

Wysoka Komisjo, chciałbym przede wszystkim zwrócić uwagę na wymiar społeczny tych programów, a konkretnie programów dotyczących egzystencji osobistej. Jest to zupełnie nowa jakość, którą wprowadziliśmy od 2019 r. Rozpoczęliśmy realizację tego programu, przy czym w 2019 r. był on jeszcze w początkowej fazie rozwoju i zainteresowało się nim 19 samorządów. Wtedy jeszcze nie organizowały tego wsparcia NGO. Ten wymiar jest szczególnie istotny, gdyż kładziemy nacisk na podmiotowość i godność osób z niepełnosprawnościami, co daje im niezależność. Asystent, w przeciwieństwie do pracownika socjalnego, jest bezpośrednio zarządzany przez osobę z niepełnosprawnością. To ona decyduje o zakresie pomocy, jaką ma otrzymać. Oczywiście, jest to w ramach przewidzianego programu, ale to osoba niepełnosprawna decyduje, kiedy chce mieć asystenta przy sobie, kiedy chce opuścić dom, kiedy chce spożyć posiłek itd. To jest istotna zmiana i odpowiedź na liczne postulaty dotyczące deinstytucjonalizacji. Jest to także odpowiedź na postulaty związane z wdrażaniem Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, którą ratyfikowaliśmy jako kraj w 2012 r., jednak dopiero w ostatnich kilku latach nabiera ona realnego znaczenia.

Jeśli chodzi o asystencję, ona jest, tak jak powiedziałem, realizowana dwutorowo. Są to środki z Funduszu Solidarnościowego. Rok 2019 był jedynym rokiem, kiedy program był adresowany wyłącznie do samorządów. Od 2020 r. równolegle w programie brały udział samorządy, jak i organizacje pozarządowe. I tak jak powiedziałem, od kilkunastu samorządów w roku 2019 aż do 1400 samorządów w roku bieżącym. W poprzednim roku było 1127, a liczba beneficjentów tego programu wyniosła 30 tys.

Zatem przyrost beneficjentów w 2021 r. wyniósł ponad 14 tys. Widzimy więc, że ten wzrost jest naprawdę skokowy – z 14 tys. na 30 tys. W tym roku mamy prawie 300 samorządów więcej w programie, więc spodziewamy się większej liczby beneficjentów. Równocześnie liczba organizacji pozarządowych w tym roku wynosi 147, czyli prawie 150, podczas gdy w zeszłym roku było ich 113. Budżety dla samorządów rokrocznie wynoszą około 505 mln zł, a dla organizacji pozarządowych 105 mln zł. Istnieje znaczna różnica w wykonaniu tych budżetów. Zwroty dla organizacji pozarządowych stanowią ok. 2% środków, podczas gdy w przypadku samorządów przekraczają 18%. To jest aspekt, który wymaga refleksji – dlaczego tak się dzieje. W tym roku przekierowujemy te dodatkowe środki, które otrzymaliśmy ze zwrotów, do organizacji, ponieważ miały one bardzo ogra-

niczone środki w roku bieżącym ze względu na radykalny wzrost liczby organizacji bez zwiększenia budżetu.

Chcę powiedzieć także o zmianach, które planujemy. Przede wszystkim należy podkreślić, że istnieje silne oczekiwanie społeczne, aby asystencja stała się rozwiązaniem systemowym. Od kilku miesięcy wspieraliśmy Kancelarię Prezydenta, ponieważ panu prezydentowi bardzo zależy na tym, żeby ustawa o asystencji ujrzała światło dzienne, żeby zaczęła funkcjonować. Ufamy, że wkrótce Kancelaria Prezydenta przedstawi rozwiązanie, na które wielu ludzi czeka. Z naszej strony nie przerywamy działań programowych, ponieważ nawet jeśli ustawa zostanie przyjęta, będzie ona stopniowo wprowadzana i będzie obejmowała coraz większe grupy. Programy muszą nadal funkcjonować, ponieważ są już wypracowane mechanizmy. Jedną z poważnych zmian, które rozważamy i które są bardzo oczekiwane, jest wprowadzenie trzyletniego programu zamiast rocznego. Przede wszystkim zapewni to ciągłość tych usług.

Teraz rzecz, która państwa pewnie będzie interesować najbardziej – kwestia seniorów. Niestety w obecnym systemie w Polsce nie rozróżniamy niepełnosprawności wynikającej czy z wad wrodzonych, czy z sytuacji związanych z nieszczęśliwymi wypadkami lub przebytymi chorobami od tej, która jest spowodowana chorobami wieku, chorobami neurodegeneracyjnymi, tj.: zespół Alzheimera czy zespół Parkinsona. Wszystkie osoby niepełnosprawne traktujemy na równi, nawet jeśli przyczyna niepełnosprawności wynika z takiej choroby. Co to oznacza w praktyce? Oznacza to, że jeśli spojrzymy na zestawienia, to osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, które są uprawnione do wprowadzonego przez nas świadczenia uzupełniającego, do 65. roku życia jest ok. 223 tys., a powyżej 65. roku życia – 324 tys. osób. Przeanalizowaliśmy co prawda nie program asystencji, tylko program opieki wytchnieniowej, który jest równoległym programem, i wynika z tych analiz, że 50% beneficjentów tego programu to osoby powyżej 60. roku życia. Widać zatem, że wprowadzamy programy adresowane do osób z niepełnosprawnością w obszar opieki długoterminowej. Jest to obszar, który wymaga bardzo poważnej refleksji i poważnych rozwiązań.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Przepraszam bardzo, panie ministrze, gorąca prośba. Może pan powtórzyć, jaki to jest procent beneficjentów?

Sekretarz Stanu w MRiPS Paweł Wdówik:

50% powyżej 60. roku życia.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję uprzejmie.

Sekretarz Stanu w MRiPS Paweł Wdówik:

Niestety nie zbieraliśmy danych w programie asystencji, aby to dokładnie zilustrować, ale wyraźnie widać, nawet na podstawie dostępnych sygnałów, że istotną grupą beneficjentów programu asystencji osobistej są osoby starsze. To nie jest zła sytuacja. Nie chcę powiedzieć, że to jest złe. Chcę jedynie zaznaczyć, że nasze programy, które są kojarzone z pomocą osobom niepełnosprawnym, dzieciom z niepełnosprawnościami, osobom w wieku edukacji i aktywności zawodowej, realizują znaczną część polityki społecznej dotyczącej zmian demograficznych, a także dotyczącej seniorów. Należy to wziąć pod uwagę przy konstruowaniu budżetów na wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Już część posłów jawnie sygnalizuje, że państwo zdaje sobie z tego sprawę, skoro odbywają się ze mną takie rozmowy, że świadczenia adresowane do osób z niepełnosprawnościami będą w dużej mierze wspierać seniorów. I to dobrze, że będą wspierać. Jednak trzeba pamiętać, że chodzi tutaj o podział określonej puli środków. Im większa część trafia do seniorów, tym mniej pozostaje dla tych, którzy są aktywni zawodowo, uczą się czy opiekują się dziećmi niepełnosprawnymi. Jest to istotna kwestia, którą należy uwzględnić w dalszym kształtowaniu polityki społecznej. Będziemy musieli albo wyodrębnić opiekę długoterminową, albo utrzymać obecny model, który jest dobry, ale wymaga zwiększenia finansowania. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze, za przedstawienie nam informacji.

Temat ten został poruszony na jednym z posiedzeń Komisji Polityki Senioralnej, gdzie szeroko omawiano tę kwestię, włączając w to dyskusję na posiedzeniach podkomisji ds. osób z niepełnosprawnościami oraz podkomisji działającej w ramach Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Dlatego też mamy taką prośbę. Bardzo dziękujemy, że również pan pojawił się tutaj i zgodził się udzielić odpowiedzi oraz przedstawić nam te informacje.

Rzeczywiście widoczny jest wyraźny wzrost przewidzianych środków w ramach programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" zarówno dla samorządów, jak i beneficjentów programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej". To bardzo cieszy. Mówimy tutaj o wydatkach sięgających setek milionów złotych. Widać, że ten program jest niezwykle potrzebny. Dziękuję również za wyjaśnienie dotyczące udziału seniorów wśród beneficjentów tych programów. Przypomnę tylko, że definiujemy seniora jako osobę powyżej 60. roku życia, stąd też nasze oceny, że grupa seniorów będzie stanowić znaczącą część uczestników tych programów, przekraczającą 50%. Rzeczywiście, społeczeństwo się starzeje, więc musimy być przygotowani na to, że z biegiem lat ta grupa seniorów będzie się zwiększać w tym obszarze. Bardzo dziękuję.

Otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa posłów chce zabrać głos w przedmiotowej sprawie? W zakresie informacji przedstawionej przez pana ministra. Nikt się nie zgłasza. Zgłasza się natomiast przedstawiciel organizacji i będzie to pan Jacek Szostakiewicz, pełnomocnik zarządu do spraw opieki koordynowanej Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym". Proszę uprzejmie. Tak, mam już pana doktora na liście. Bardzo proszę.

Pełnomocnik zarządu ds. opieki koordynowanej Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym" Jacek Szostakiewicz:

Szanowny panie ministrze, szanowna pani przewodnicząca, dziękuję za zaproszenie na dzisiejsze spotkanie.

To pytanie do ministra Wdówika, bo my cały czas jako Koalicja „Na Pomoc Niesamodzielnym" nie rozróżniamy osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych. Pan minister stale podkreśla konieczność klasyfikacji, której wymagają osoby ubiegające się o asystenturę. Muszą one posiadać odpowiednie orzeczenie o niepełnosprawności, aby otrzymać taką pomoc. W ramach koalicji pracujemy nad raportem, który mam świeżo przygotowany. Badanie to zostawię pani przewodniczącej na końcu. Znajduje się w nim również opracowanie dotyczące starzenia się osób w wieku 75 lat i powyżej. Z badań wynika, że osoby stające się niesamodzielne potrzebują wsparcia osób trzecich. Jestem zadowolony z programu „Asystent osób niepełnosprawnych", który rozwija się w tym obszarze. Jednak brakuje nam odpowiedniej klasyfikacji, szczególnie w odniesieniu do osób starszych, które stają się niesamodzielne i borykają się z różnymi chorobami związanymi z wiekiem. Mamy osoby w wieku 100 lat, 90+ oraz grupę osób w wieku 80+. Co czwarty chyba osiemdziesięciolatek mieszka sam i potrzebuje wsparcia. Moje pytanie skierowane jest do państwa oraz innych osób, jak możemy systemowo zorganizować to w przyszłości, aby być przygotowanym…

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Pytanie jest, szanowny panie, do pana ministra Pawła Wdówika.

Pełnomocnik zarządu ds. opieki koordynowanej Koalicji „Na Pomoc Niesamodzielnym" Jacek Szostakiewicz:

Tak, do pana ministra – jak będziemy przygotowywać nasze społeczeństwo do starości, aby zachować ich w codziennym życiu, nie obciążając systemu zdrowotnego itd.? Wiemy, że profilaktyka, że otrzyma wsparcie osoba w domu, że nie będzie potrzebować instytucji czy domu pomocy społecznej itd. Panie ministrze, jakie są plany w tym kierunku? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Bardzo proszę, stały ekspert i doradca Komisji pan doktor Rafał Sapuła.

Stały doradca Komisji Rafał Sapuła:

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie, szanowni państwo, chciałbym zabrać głos jako przede wszystkim lekarz i prezes Polskiego Towarzystwa Rehabilitacji i serdecznie podziękować za te programy, które w tej chwili są realizowane dla osób z niepełnosprawnościami.

Rok 2018, o którym pan minister wspominał – to wtedy rozpoczęło się wiele programów. Chciałbym również dodać istotną ustawę dotyczącą wsparcia osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, która znacząco poprawiła dostępność osób niepełnosprawnych do rehabilitacji medycznej. Jako lekarz realizujący rehabilitację domową opiekuję się ponad 300 pacjentami w opiece domowej, którzy jednocześnie korzystają z wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej oraz opieki wytchnieniowej. Ważne jest podkreślenie, że ten program ma ogromne znaczenie, umożliwia społeczną aktywizację i redukuje społeczne nierówności osób starszych. Ponadto program „Opieka 75+" wreszcie dotarł do małych miejscowości, wsi i niewielkich miasteczek, znacząco poprawiając jakość życia osób niepełnosprawnych. Serdecznie dziękuję za ten program i mam nadzieję, że będzie on nadal się rozwijał. Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie doktorze.

Czy ktoś z państwa jeszcze zechce zabrać głos? Bardzo proszę, pan Zbigniew Tomczak, prezes zarządu Polskiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera, ale także przewodniczący Obywatelskiego Parlamentu Seniorów. Bardzo proszę, panie Zbigniewie.

Prezes zarządu Polskiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera Zbigniew Tomczak:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, panie ministrze, rzeczywiście występuję tu trochę w dwóch rolach. Od 16 lat jestem opiekunem żony, która choruje na chorobę Alzheimera – to tak dla wyjaśnienia. Natomiast bardzo mnie zaciekawił ten program, który jest bardzo dobry i bardzo potrzebny. Co mnie szczególnie zainteresowało, to to, co pan minister powiedział, że zwroty przez NGO wynoszą 2%, a w przypadku samorządów – 18%. Jeśli dobrze usłyszałem. Jednocześnie kwota przeznaczona na samorządy to prawie 500 mln, a na NGO – 102 mln. Chciałbym się dowiedzieć, jakie są wnioski w tym zakresie, ponieważ pewne wnioski mogą wynikać same z siebie. Jakie ewentualne prace w tym zakresie zamierza pan minister podjąć?

Druga sprawa dotyczy zaakceptowanych wniosków z jednostek samorządu, które wyniosły 1401. Według moich informacji ogólna liczba samorządów wynosi 2874. Moje pytanie brzmi: co się dzieje z pozostałymi samorządami? Czy pozostałe samorządy nie wykazały zainteresowania tym programem, czy też część z nich złożyła wnioski, które zostały odrzucone z powodów merytorycznych? Dziękuję, pani przewodnicząca i panie ministrze.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Zanim pan minister udzieli odpowiedzi, chciałabym zwrócić uwagę na prowadzone prace dotyczące deinstytucjonalizacji opieki instytucjonalnej oraz na istniejące projekty, które czerpią wzorce z rozwiązań skandynawskich w zakresie opieki nad seniorami. Istnieją również programy, takie jak solidarnościowy „Korpus wsparcia seniorów" oraz opaski bezpieczeństwa, które mają na celu zapewnienie wsparcia seniorom. Działają także stowarzyszenia, które pozyskują środki i dostarczają różnego rodzaju aparaturę wsparcia dla seniorów, którzy prowadzą samodzielne, jednoosobowe gospodarstwa. Jest to również jedno z rozwiązań. Mamy świadomość konieczności podejmowania takich działań i MRiPS je podejmuje.

A uprzejma prośba jest jeszcze jeden głos. Bardzo proszę pan Kordian Kulaszewicz Fundacji Adaptacja i Rady ds. Polityki Senioralnej przy ministrze rodziny i polityki społecznej. Bardzo proszę.

Prezes Fundacji Adaptacja Kordian Kulaszewicz:

Pani przewodnicząca, panie ministrze, szanowni goście, witam serdecznie. Nazywam się Kordian Kulaszewicz i chciałbym podzielić się pewną informacją dotyczącą Domu Marzeń w Gdyni. Jestem bardzo zadowolony, że ten dom, który jest prowadzony przez fundację „Dom Marzeń", jest dedykowany osobom niesamodzielnym i otrzymał wsparcie programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" oraz programu „Opieka wytchnieniowa". Przyznam szczerze, że gdy spotkałem panią Katarzynę Karczewską, prezeskę tej fundacji, powiedziała mi, że bez obecnej pomocy rządowej naprawdę byłoby bardzo trudno. W niektórych sytuacjach budżet miejski nie jest w stanie sprostać takim wyzwaniom, a ten wspaniały dom pokazuje, jak można pomagać osobom niepełnosprawnym oraz niesamodzielnym, ucząc ich wielu rzeczy i zapewniając im miejsce zamieszkania. Serdecznie zapraszam do odwiedzenia Domu Marzeń w Gdyni. Mam wrażenie, że pan minister miał już przyjemność być tam. Chciałbym również podziękować jako radny miasta Gdyni za ochronę i wsparcie, ponieważ rzeczywiście to wsparcie dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych jest ogromne. Podkreślam, że bez tego programu i tej asystentury Dom Marzeń borykałby się z wieloma trudnościami. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję.

Tylko przypomnę, że łącznie na dwa moduły tego programu w ubiegłym roku przeznaczyliśmy blisko 600 mln zł wsparcia.

Bardzo proszę, pan poseł Michał Szczerba.

Poseł Michał Szczerba (KO):

Pani przewodnicząca, chciałbym zadać pytanie, które w jakiejś mierze nawiązuje do tego głosu ze środowiska Koalicji „Na Rzecz Osób Niesamodzielnych". Do pana ministra Wdówika pytanie: jakie jest państwa, MRiPS, generalne podejście do kwestii zdefiniowania osoby niesamodzielnej, ale również do wypracowywania nowych rozwiązań prawnych i finansowych dotyczących osób niesamodzielnych? Wiemy o tym, że w poprzedniej kadencji, w 2018 r., ten projekt o pomocy osobom niesamodzielnym był. Niestety został on odrzucony 4 października 2018 r., ale zakładał precyzyjne zaadresowanie pomocy do grupy osób niesamodzielnych i opiekunów, niezależnie od wieku, w którym powstała ta niesamodzielność, oraz osób, które dotychczas nie uzyskiwały dostatecznego wsparcia, a także osób, których sytuacja nie była objęta obecnymi przepisami dotyczącymi wsparcia. Czy państwo dostrzegacie potrzebę dalszej pracy nad takimi rozwiązaniami? Jeżeli tak, czy takie prace są prowadzone w ministerstwie i na jakim etapie się znajdują? Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie pośle, za to pytanie.

Ja tylko przypomnę, że funkcjonuje od kilku dobrych lat – od poprzedniej kadencji – świadczenie dla osób niesamodzielnych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji, w wysokości 500 zł. Jest to świadczenie w formie materiałowej. Obecnie toczą się prace w porozumieniu z przedstawicielami środowisk osób z niepełnosprawnościami. Te osoby prowadziły dialog z resortem rodziny i polityki społecznej od stycznia bieżącego roku i na bazie wypracowanych konkluzji, wniosków i propozycji prezentujemy właśnie na tym posiedzeniu Sejmu ustawę o świadczeniu wspierającym dla osób z niepełnosprawnościami. To jest bardzo dobre rozwiązanie. Na pewno pan minister odniesie się do tego, ale wychodzimy także naprzeciw w ostatnio zgłoszonych, a procedowanych wczoraj poprawkach na Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, w której również pracuję drugą kadencję, wychodzimy naprzeciw zgłaszanych przez opiekunów osób z niepełnosprawnościami potrzeb i postulatów rozszerzających ten projekt. Opieka ta istnieje i ją rozszerzamy. Bardzo dziękuję.

Uprzejmie proszę pana ministra o odpowiedzi na pytania, które padły.

Sekretarz Stanu w MRiPS Paweł Wdówik:

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo, poruszono kilka istotnych kwestii, zacznę od ostatniej. Temat niesamodzielności – którą raczej wolimy nazywać potrzebą

wsparcia, zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, gdyż to pokazuje szklankę do połowy pełną, a nie do połowy pustą – to jest temat, który omówiłem już nieco wcześniej, ale rozumiem, że pan poseł może tego nie słyszał. Mamy w tej chwili, w nawiązaniu do słów pani przewodniczącej, procedowaną ustawę o świadczeniu wspierającym. W ramach tej ustawy pojawia się nowe narzędzie, narzędzie ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Dotychczas osoby, które z wiekiem wymagają coraz większego wsparcia, nie były w naszym systemie objęte żadnym rozwiązaniem, zarówno jeśli chodzi o wsparcie osób niepełnosprawnych, jak i zabezpieczenie społeczne ogólnie. One nie były odrębnie uwzględniane. Jeżeli korzystały z jakiegokolwiek wsparcia, było to na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności lub ewentualnie w przypadku osób powyżej 75. roku życia związane z pewnymi programami, takimi jak świadczenia pieniężne czy leki, o których również dzisiaj mówiono.

Natomiast ja osobiście, tak jak wspomniałem, uważam, że możemy pójść torem, który mamy, czyli rozbudowywania tego wsparcia. Powinno ono zostać rozbudowane dla osób, które potrzebują pomocy z powodu chorób, starości, a także neurodegeneracyjnych schorzeń lub jakkolwiek je nazwać. W kontekście niepełnosprawności konieczne jest znaczne zwiększenie finansowania tego systemu.

Natomiast istnieje także druga, alternatywna propozycja, polegająca na określaniu dla osób powyżej 65. roku życia jedynie stopnia potrzeby wsparcia, bez przyznawania stopnia niepełnosprawności, o ile nie wynika to bezpośrednio z niepełnosprawności w ścisłym znaczeniu, na przykład nabytej wcześniej, ale jedynie z chorób związanych z wiekiem. Takie podejście oznaczałoby konieczność rozwoju oddzielnego systemu opieki długoterminowej, który częściowo pokrywałby się z obecnym systemem, ponieważ znaczna i rosnąca liczba beneficjentów należeć będzie jednocześnie do obu tych systemów.

Ja osobiście uważam, że lepszym rozwiązaniem jest nie dokonywanie podziałów, ale zapewnienie adekwatnych środków. W obszarze niepełnosprawności konieczne jest zwiększenie tych środków, ponieważ coraz większa część budżetu jest obecnie przeznaczana na systemową pomoc dla seniorów. Obecnie realizowany jest właśnie ten kierunek. Co będzie dalej, zobaczymy. Jestem głęboko przekonany, że niezależnie od tego, kto będzie sprawował władzę w przyszłej kadencji, jednym z priorytetowych zadań będzie usystematyzowanie polityki dotyczącej opieki długoterminowej i zaplanowanie odpowiednich środków w tym obszarze.

My widzimy na tym przykładzie z opieką wytchnieniową, o którym mówiłem, że tam układ jest taki: beneficjenci w wieku między 60. a 69. rokiem życia stanowią 9% tego programu, kolejna dziesiątka, czyli 70–79 lat, to jest 15%, co oznacza, że łącznie w tej grupie 60–80 lat mamy 24%, a powyżej 80. roku życia jest 26%. To właśnie daje nam te 50% wszystkich beneficjentów programu, który nie był przecież planowany jako program adresowany do seniorów. On był tak naprawdę reakcją na potrzeby rodziców i częściowo wynikał z programu „Za życiem", a przede wszystkim z działań zgłaszanych przez rodziców osób niepełnosprawnych. De facto planowaliśmy program, który miał przede wszystkim pomóc rodzicom, jednocześnie załatwiając sprawę – choć oczywiście nie w pełni, dotyczyło to obszarów, gdzie zgłosiły się samorządy – także w odniesieniu do seniorów. Co więcej, na przykładzie asystencji widzimy, jak bardzo chętnie samorządy korzystają z asystencji, którą traktują jak alternatywę dla usług opiekuńczych. Ona jest po prostu prostsza. Osoba niepełnosprawna nie ponosi kosztów, to my ją finansujemy w 100%.

Dlaczego samorządy, dlaczego jest ich tylko 1400? Powiedziałbym, że jednak dobra wiadomość jest taka, że jest ich już połowa, czyli 1400 samorządów, które doceniły rolę i potrzebę tego rozwiązania. Dlatego tak bardzo czekamy na tę ustawę, bo wtedy stanie się ona rozwiązaniem systemowym. Obecnie jest to dobrowolne rozwiązanie, do którego samorządy przystępują. Wszystkie, które wzięły udział w programie, otrzymały środki, nie było odrzuconych wniosków. Jeśli samorząd nie jest beneficjentem, to znaczy, że nie wyraził zainteresowania uczestnictwem w tym programie.

Jeszcze chciałbym odpowiedzieć na kwestię dotyczącą tych wysokich procentów. Organizacje pozarządowe mają znacznie większą elastyczność. Jeśli chodzi o samorządy, wiele z nich, mimo że otrzymuje informacje do końca grudnia dotyczące dostępnych środków i ich wysokości, nie podejmuje działań, dopóki umowa nie zostanie podpisana

i środki nie zostaną przelane na konto. W związku z tym, pani Hartwich wyraża pretensje, że usługi asystenckie w Toruniu ruszają dopiero w maju. Jednak jeśli przyjrzymy się różnym samorządom, zauważymy, że są takie, które utrzymują pełną ciągłość, ponieważ już w grudniu wiedzą, że otrzymają środki. Oczywiście sytuacja finansowa samorządów jest różna, więc może się okazać, że niektóre z nich nie mają środków na pokrycie tych usług. Może to być możliwe, nie jestem pewien. Dlatego właśnie podjęto decyzję o wejściu w trzyletni program, który zapewni ciągłość, zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych, aby miały one pomoc na poziomie gwarantującym maksymalną niezależność w ich życiu i aby nie było przerw. To chyba wszystko. Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze.

Tak, powiedział pan wiele ważnych rzeczy, m.in. to, że zwiększenie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów jest bardzo istotne. Przypomnę zatem, jak wyglądało to na przestrzeni lat. W 2008 r. przeznaczano 12 mld zł, a w 2015 r. już 15,5 mld zł na wsparcie osób z niepełnosprawnościami i opiekunów. Szkoda, że nie ma tutaj pana posła Michała Szczerby, bo to ważne przypomnienie dotyczące naszych poprzedników. W ciągu tych lat wsparcie finansowe dla osób z niepełnosprawnościami i opiekunów wzrosło o 3,5 mld zł, szanowni państwo.

Teraz przedstawię dane i kwoty. Otóż rok 2022 to 37 mld zł, a bieżący rok, 2023, to 40,5 mld zł wsparcia. A zatem na przestrzeni rządów Prawa i Sprawiedliwości, pomiędzy 2015 rokiem a 2023 rokiem, nastąpił wzrost o ok. 25 mld zł. Tak, systematycznie wspieramy i zwiększamy finansowanie. Tworzymy kolejne programy i formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. I tak będzie, jeżeli oczywiście jesienne rozstrzygnięcie będzie korzystne dla PiS. Widzimy, że jest to potrzebne. Widzimy, że przede wszystkim wiąże się z jakością życia osób z niepełnosprawnościami – niezależnie od stopnia niepełnosprawności czy przyczyny jej powstania, a także niezależnie od wieku. Choć szczególnie zajmujemy się kwestiami wsparcia osób w wieku senioralnym w naszej Komisji. Panie ministrze, bardzo serdecznie dziękuję za przedstawienie nam informacji.

Szanowni państwo, stwierdzam, że Komisja przyjęła informację na temat programów dla asystentów osób niepełnosprawnych oraz proponowanych zmian dotyczących tej formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Szanowni państwo, bardzo serdecznie dziękuję państwu za udział w dzisiejszej Komisji. To niezwykle istotne tematy w obszarze polityki senioralnej. Dziękuję państwu serdecznie.

Informuję, że porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia został wyczerpany.

Zanim zamknę posiedzenie Komisji, szanowni państwo, przypominam uprzejmie, że dzisiaj o godz. 17:30 odbędzie się wspólne posiedzenie Komisji Polityki Senioralnej z Komisją Polityki Społecznej i Rodziny na temat projektu ustawy gwarantującej świadczenie dodatkowe dla emerytów i rencistów – 14. emerytura gwarantująca to świadczenie w formie stałej. Przypominam państwu, godz. 17:30, sala konferencyjna im. Jacka Kuronia w budynku F. Bardzo proszę o niezawodną obecność państwa posłów.

Dziękuję uprzejmie.

Zamykam posiedzenie Komisji.